

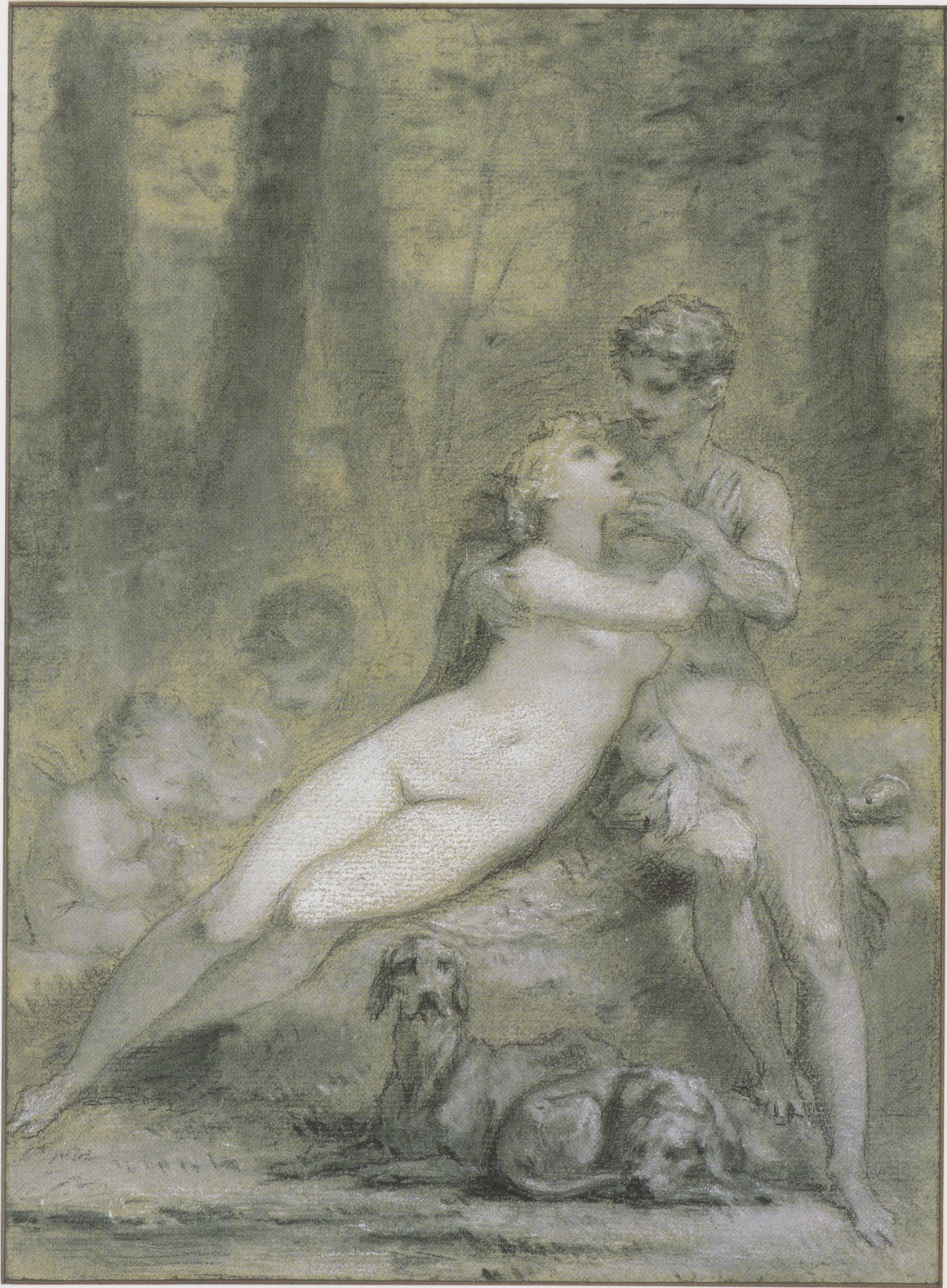
Pierre Paul Prud'hon, Venus en Adonis, 1808

Afb. 39. Pierre Paul Prud'hon, *Venus en Adonis*, 1808. Zwart, grijs en wit krijt op lichtbruin papier, opgeplakt, 335 × 245 mm. Rechts onderaan op de opzet: P. P. Prud'hon 1808, verso: idem.

De in 1978 verworven tekening van Pierre Paul Prud'hon (Cluny 1758–1823 Parijs) met *Venus en Adonis* (afb. 39)¹, is een voorstudie voor een schilderij in de Wallace Collection te Londen (afb. 39a). Prud'hon had dit schilderij in 1810 oorspronkelijk gemaakt in opdracht van keizerin Marie-Louise, de tweede vrouw van Napoleon, in wiens dienst hij was. Het verhaal gaat dat de keizerin zelf model heeft gestaan voor de Venusfiguur en dat haar latere minnaar Neipperg geposeerd zou hebben voor Adonis. Deze veronderstelling lijkt echter ongegrond.

Het schilderij was bedoeld voor een vertrek in de Tuilerieën, maar werd – door de oorlog met Rusland – nooit aan het hof afgeleverd. Het bleef in het atelier van de kunstenaar, die het inzonder op de Salon van 1812 in het Louvre, de laatste Salon onder het keizerlijk regime. De 12.000 francs die Prud'hon er voor vroeg, heeft hij niet ontvangen; het werk werd niet verkocht en maakte bij zijn dood nog deel uit van de atelier-inventaris. In de *Annales du Musée* van 1812 door Ch. P. Landon, een keuze uit de tentoongestelde schilderijen en beeldhouwwerken, wordt het bewonderd om de *grandeur naturelle* en is het door Normand Fils als omtrekschets afgebeeld. In de beschrijving wordt het schilderij als tegenhanger genoemd van *Psyche die door de Zuidenwind wordt weggevoerd* (nu in het Louvre), maar dat is – alleen al door het aanzienlijk verschil in afmetingen – onwaarschijnlijk.

Edmond de Goncourt vermeldt de tekening van het Prentenkabinet in zijn *Catalogue raisonné de l'œuvre peint, dessiné et gravé de P.P. Prud'hon* (Parijs 1876). Zij was toen in het bezit van Guillaume Marquis de Malleville, die haar had geërfd van zijn schoonvader, de graveur Auguste G. L. Boucher Baron Desnoyers. Later kwam de tekening in bezit van de generaal Vicomte de Villestreux. Zij werd in 1978 door het Rijksprentenkabinet verworven uit de Duitse kunsthandel. Het is niet de enige voorstudie voor het schilderij. Guiffrey somt in zijn *œuvrecatalogus* van Prud'hon niet minder dan dertien schetsen op, zowel in olieverf op doek als in krijt op papier, zowel van de figuren afzonderlijk als van de gehele compositie. Dit is typisch voor de methode van Prud'hon: van elk werk dat hij ondernam, werden talloze ontwerpen, schetsen en studies vervaardigd, soms met slechts kleine variaties. De tekening van het Prentenkabinet – in zeer goede staat bewaard gebleven – is een studie van de gehele voorstelling en toont Venus en Adonis zittend op een heuvelkje, met aan hun voeten twee liggende honden. Schuin achter hen, links op de tekening, zitten drie cupido's. De houding van het liefdespaar is dezelfde als die op het schilderij, alleen het hoofd van Adonis heeft daar een iets andere stand gekregen. De cupido's en de honden zijn anders gegroepeerd dan op de uiteindelijke compositie. De twee liggende honden van de tekening zijn op het doek in staande

Afb. 39a. Pierre Paul Prud'hon, *Venus en Adonis*. Doek, 96 x 67,5 cm. Wallace Collection, Londen.

houding weergegeven en worden aan de lijn gehouden door een kleine amor. De drie zittende cupido's zijn teruggebracht tot twee. De voorstelling van de godin Venus met haar geliefde is door Prud'hon op poëtische wijze uitgebeeld. Het thema toont zijn voorliefde voor scènes uit de mythologie en de klassieke geschiedenis, die hij echter niet interpreteerde volgens de regels van de orthodoxe neo-classicistische stijl van zijn tijdgenoten. Prud'hon bediende zich niet van de weloverwogen soberheid met een nadrukkelijk accent op lineaire elementen, die karakteristiek is voor het werk van bij voorbeeld David, maar van een individuele lyrische stijl met een voorkeur voor ronde vormen, zachte contouren en schaduwen met vervloeiende omtrekken.

Tijdens zijn verblijf in Rome, tussen 1784 en 1788, naar aanleiding van het winnen van de Prix de Rome, had Prud'hon de gelegenheid gehad de klassieke voorbeelden uitvoerig te bestuderen. Zijn bewondering gold echter niet uitsluitend het antieke verleden, ook de grote meesters van de Italiaanse renaissance hadden zijn aandacht. Het is vooral de invloed van Correggio die van beslissende betekenis is geweest voor de ontplooiing van zijn stijl. In de ontwikkeling van de Franse kunst rond de eeuwwisseling, als David en zijn volgelingen het Griekse schoonheidsideaal verheerlijken, neemt Prud'hon dus een buitengewone plaats in. Met zijn dromerige lyriek duidelijk aanwezig in de tekening van het Kabinet, staat hij apart van het doctrinaire classicisme; de rust en koelheid waarmee hij deze aspecten tot uitdrukking brengt, tonen aan hoe zeer hij toch ook met deze stroming verbonden is.

Binnen de verzameling Franse tekeningen van de 18de en 19de eeuw vormt Prud'hon een schakel tussen enerzijds de beroemde meesters van de Franse rococo – Watteau, Boucher en Fragonard – die allen subliem in de collectie zijn vertegenwoordigd – en anderzijds de romantici, zoals Delacroix, die Prud'hon copieerde, veel over zijn werk schreef en hem mateloos bewonderde. E.V.

Noten

¹ In 1978 aangekocht van Galerie Anoldi-Livie te München. Inv. 1978:1. De gegevens voor deze bijdrage zijn ontleend aan: E. de Goncourt, *Catalogue raisonné de l'œuvre peint, dessiné et gravé de P.P. Prud'hon*, Paris 1876, p. 327; J. Guiffrey, *Pierre Paul Prud'hon*, Paris 1924, p. 62, nr. 170; Ch. P. Landon, *Salon de Paris de 1812. Recueil de pièces choisies parmi les ouvrages de peinture et de sculpture exposés au Louvre... gravés au trait...* Paris 1812. (Annales du Musée et de l'École moderne des Beaux-Arts); C. Martine, *Pierre Paul Prud'hon, Dessins des Maîtres Français*, III, Paris 1923, nr. 24, met afb.; F. Novotny, 'Pierre-Paul Prud'hon (1758-1823)' in: *Painting and Sculpture in Europe* (Classicism in France), Harmondsworth 1970, pp. 18-19; R. Rosenblum, 'Pierre Paul Prud'hon'; in: *Encyclopedia of World Art* XI, p. 750; *Wallace Collection Catalogues, Pictures and Drawings*, Londen 1968, p. 252, onder nr. P. 347.